

DÜNYA RUH SAĞLIĞI GÜNÜ (10 EKİM)

Dünya Ruh Sağlığı Federasyonu, ruh sağlığının toplumda farkındalığını ve anlaşılabilirliğini artırmak amacıyla 1992 yılında 10 Ekim gününü **Dünya Ruh Sağlığı Günü** olarak belirlemiştir.¹ Bu yıl (2015) Dünya Ruh Sağlığı gününün ana teması **“Ruh Sağlığında Saygınlık”** olmuştur.²

İnsan hakları sözleşmesine göre tüm insanlar eşit olarak doğarlar.³ Ancak, dünyada ruh sağlığı koşullarına bağlı olarak binlerce kişi insan haklarından mahrum kalmaktadır. Ruh sağlığı sorunları yaşayan bireylerin karşılaştığı en büyük insan hakları ihlalleri damgalanma ve ayrımcılığa uğramadır. Ruh sağlığı sorunları yaşayan bireyler sadece damgalanma ve ayrımcılık ile karşı karşıya kalmazlar aynı zamanda duygusal ve fiziksel istismara da uğrarlar. İyi eğitilmiş sağlık personeli eksikliği ve sağlık hizmetlerinin yetersizliği bu ihlalleri artırmaktadır.⁴

Karşılaşılan sorunlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- ✓ Ruh sağlığı sorunları yaşayan bireyler insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele görerek toplumdan izole edilmekte ve kilitli kapılar ardında yaşamak zorunda kalmaktadır.
- ✓ Toplumda fiziksel, cinsel ve duygusal istismara ve ihmale uğramaktadırlar.
- ✓ Kendileri hakkında karar verme hakkından mahrum bırakılmaktadırlar. Tedavileri, yaşamak istedikleri yer ve ekonomik durumları/koşulları ile ilgili kendileri karar verememektedir.
- ✓ Sağlık hizmetlerine erişimleri genellikle kısıtlanmaktadır. Bunun sonucu olarak genel topluma göre bu kişilerde erken ölüm olasılığı daha yüksektir.
- ✓ Genellikle eğitim ve istihdam olanaklarına erişimden mahrum kalmaktadırlar.
- ✓ Topluma tam katılımları engellenmektedir.⁵

Ruh sağlığı sorunları yaşayan insanların haklarını korumak ve saygın bir hayat sürmelerini sağlamak için yapılması gerekenler aşağıda belirtilmiştir:

- ✓ Ruh sağlığı sorunları yaşayan bireylere sağlık sisteminde daha iyi destek ve bakım sağlamak gereklidir.
- ✓ Bu bireylere kendi hedef ve beklentilerini gerçekleştirmelerini destekleyen toplum temelli bir hizmet sunulmalıdır.
- ✓ Kişilerin tedavi ve bakım konusunda kendi kararlarını vermeleri sağlanmalıdır.
- ✓ Bireylerin ihtiyaçlarının yanı sıra tercihlerine ve değerlerine saygı duyan, insan hakları çerçevesinde sunulan nitelikli sağlık hizmeti desteklenmelidir.
- ✓ Ruh sağlığı sorunları yaşayan bireylerin toplum hayatına katılmaları sağlanmalı ve katkılarının değeri kabul edilmelidir.
- ✓ Bu bireylerin yaşam düzenlemeleri, kişisel ve finansal konular dahil kendi kararlarını vermelerini sağlayacak ortamlar sağlanmalıdır.
- ✓ İstihdam, eğitim, barınma, sosyal destek ve diğer olanaklara eşit şekilde erişimleri sağlanmalıdır.

¹ [Internet] <http://wfmh.com/world-mental-health-day/wmhd-2015/> Erişim:02.10.2015.

² [Internet] http://wfmh.com/wp-content/uploads/2015/09/WMHD_report_2015_FINAL.pdf Erişim:02.10.2015.

³ [Internet] <http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml#a1> Erişim:03.10.2015.

⁴ [Internet] http://www.who.int/mental_health/world-mental-health-day/2015/en/ Erişim: 03.10.2015.

⁵ [Internet] http://www.who.int/mental_health/world-mental-health-day/infosheet_wmhd2015.pdf?ua=1 Erişim: 04.10.2015.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-73

- ✓ Ruh sağlığı sorunu yaşayan bireylerin ruh sağlığı ile ilgili politika, mevzuat ve sağlık hizmeti planlama süreçlerine katılımları sağlanmalıdır.⁵

Toplumun her kademesinde ruh sağlığı sorunları yaşayan bireylerin insan hakları unutulmamalıdır. Ruh sağlığı hizmetlerinin ve sosyal politikaların bu bireylerin insan haklarını gözeterek bir biçimde planlanması önemli ve gereklidir. Temel amaç bu bireyleri güçlendirmek ve bu bireylerin herkes gibi toplum içerisinde bağımsız ve saygın bir yaşam sürebilmesini sağlamaktır. Ruh sağlığı sorunu yaşayan bireyler toplum içinde yaşayabilmek için bireysel hak ve özgürlüklerinden vazgeçmek zorunda bırakılmamalıdır.⁶

Halk sağlığı bakış açısı ile; bireylerin sağlıklı olabilmesi için bedensel, ruhsal ve sosyal açıdan TAM BİR İYİLİK HALİNDE olunması gerektiği unutulmamalıdır !⁷

⁶ [Internet] http://www.aciktoplumvakfi.org.tr/pdf/RUSIAK_Turkiye_de_Ruh_Sagligi_Politikolari.pdf Erişim: 04.10.2015.

⁷ [Internet] <http://www.who.int/about/definition/en/print.html>. Erişim: 07.10.2015.